

Яковенко Є. О.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного і кримінального права
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

АКТУАЛЬНІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИКОНАННЯ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ ВИКОНАВЧИХ ДОКУМЕНТІВ СУДІВ

CURRENT LEGAL ASPECTS OF ENFORCEMENT BY THE STATE ENFORCEMENT SERVICE AND ENFORCEMENT DOCUMENTS OF THE COURT

Стаття присвячена актуальним правовим аспектам, які виникають на практиці та пов'язані з виконанням постанов по справах про адміністративні правопорушення, які винесені місцевими загальними судами, що спеціалізуються на розгляді справ про адміністративні правопорушення, а саме повернення органами державної виконавчої служби (державними виконавцями) до місцевих загальних судів постанов по справах про адміністративні правопорушення з відмовою в прийнятті їх до виконання, у зв'язку з відсутністю у цих виконавчих документах реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номеру паспорта боржника (для фізичних осіб-платників податків).

Ключові слова: державний виконавець, місцевий загальний суд, виконавчий документ, боржник.

Статья посвящена актуальным правовым аспектам, возникающим в практике и связанным с исполнением постановлений по делам об административных правонарушениях, которые вынесены местными общими судами, специализирующимися на рассмотрении дел об административных правонарушениях, а именно возвратом органами государственной исполнительной службы (государственными исполнителями) в местные общие суды постановлений по делам об административных правонарушениях с отказом в принятии их к исполнению, в связи с отсутствием в этих исполнительных документах регистрационного номера учетной карточки плательщика налогов или серии и номера паспорта должника (для физических лиц-плательщиков налогов).

Ключевые слова: государственный исполнитель, местный общий суд, исполнительный документ, должник.

The article is devoted to the legal aspects arising in practice and related to the execution of decisions on Affairs about administrative offences which imposed a local General courts specialized in hearing cases of administrative offences, namely the return of the bodies of state Executive service (public performers) in the local common courts decisions on cases of administrative offenses with a refusal to accept them for execution, in connection with the absence of the Executive documents of the registration number of accounting card of the taxpayer or the series and passport number of the debtor (for individuals – taxpayers).

Key words: state executive, local general court, executive document, debtor.

Як свідчить практика, зумовлена різними правовими позиціями судів та органів державної виконавчої служби (державними виконавцями) щодо виконання постанов по справах про адміністративні правопорушення, за відсутності у цих виконавчих документах реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номеру паспорта боржника (для фізичних осіб-платників податків) це досі є причиною правових «непорозумінь», що не тільки перешкоджає своєчасному виконанню постанов по справах про адміністративні правопорушення, а в деяких випадках унеможливує їх виконання. Такі випадки, на жаль, набрали постійного і системного характеру. У статті, не беручи сторону жодного з суб'єктів цих правовідносин, автор, за правовим аналізом норм діючого законодавства України спробував довести свою правову позицію вирішення цього правового «непорозуміння».

Відповідно до положень ст. 2 «Законодавство України про адміністративні правопорушення» Глави 1 «Загальні положення» Розділу 1 «Загальні положення» Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) законодавство України про адміністративні правопорушення складається з КУпАП та інших законів України [1].

У положеннях Розділу IV «Проведення у справах про адміністративні правопорушення» КУпАП

визначено: правила (порядок) складання протоколу по справах про адміністративні правопорушення; склад осіб, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення; зміст, надіслання протоколу про адміністративне правопорушення та врегульовано інші питання, які стосуються процедури застосування до особи заходів забезпечення провадження у справах про адміністративне правопорушення; визначено осіб, які беруть участь у провадженні; зміст постанови та право, порядок, строк оскарження постанови про адміністративне правопорушення; строк розгляду скарги та порядок розгляду скарги на постанову, а також набрання постановою про адміністративне правопорушення законної сили; перегляд постанови та порядок виконання постанови про накладення адміністративного стягнення [1].

У протоколі про адміністративне правопорушення зокрема зазначаються: дата і місце його складання, посада, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка склала протокол; відомості про особу, яка притягається до адміністративної відповідальності (у разі її виявлення) [1].

Завданнями провадження у справах про адміністративні правопорушення є своєчасне, всебічне, повне й об'єктивне з'ясування обставин кожної

справи, вирішення її відповідно до закону, *забезпечення виконання винесеної постанови*, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі додержання законів, зміцнення законності [1].

Суд під час розгляду справи про адміністративне правопорушення *зобов'язаний з'ясувати*: чи було вчинено адміністративне правопорушення, чи винна особа в його вчиненні, чи підлягає вона адміністративній відповідальності, чи є обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, чи заподіяно майнову шкоду, чи є підстави для передачі матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації, трудового колективу, *а також з'ясувати інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи* [1].

Отже, за зазначеними вище нормами КУпАП, місцевий загальний суд, що спеціалізується на розгляді справ про адміністративні правопорушення, реалізуючи завдання провадження у справах про адміністративні правопорушення, під час розгляду справи *зобов'язаний з'ясувати* всі обставини, що мають значення для правильного вирішення справи *та забезпечення виконання винесеної постанови*.

Суд, розглянувши справу про адміністративне правопорушення, виносить постанову по справі. Постанова має містити: найменування органу (посадової особи), який виніс постанову, дату розгляду справи; *відомості про особу, щодо якої розглядається справа*; опис обставин, установлених при розгляді справи; зазначення нормативного акта, який передбачає відповідальність за дане адміністративне правопорушення; прийняте по справі рішення [1].

Таким чином, приписами зазначеної вище норми КУпАП встановлено обов'язковий перелік відомостей, що має містити постанова, якою місцевими загальними судами, що спеціалізуються на розгляді справ про адміністративні правопорушення, накладено адміністративне стягнення по справі про адміністративне правопорушення, зокрема відомості про особу, щодо якої розглядається справа. Такі відомості суд встановлює під час провадження справи про адміністративне правопорушення, зокрема на підставі протоколу про адміністративне правопорушення, який складено відповідним компетентним органом.

Завершальною стадією судового провадження і примусового виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб) є виконавче провадження [2].

Виконавче провадження – це сукупність дій, визначених у Законі України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII «Про виконавче провадження» (зі змінами та доповненнями) (далі – Закон № 1404), що спрямовані на примусове виконання рішень і провадяться на підставах, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією України Законом № 1404, іншими законами та нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до Закону № 1404, а

також рішеннями, які, відповідно до Закону № 1404, підлягають примусовому виконанню [2].

Підлягають примусовому виконанню рішення на підставі виконавчих документів, зокрема ухвали, *постанови судів у цивільних, господарських, адміністративних справах, справах про адміністративні правопорушення, кримінальних провадженнях у випадках, передбачених законом* [2].

Отже, постанови судів у справах про адміністративні правопорушення є виконавчими документами, що підлягають примусовому виконанню державною виконавчою службою (державним виконавцем) у випадках, передбачених законом.

Приписами положень Закону № 1404 встановлено вимоги до виконавчого документа, зокрема у виконавчому документі мають бути зазначені реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта боржника (для фізичних осіб-платників податків) [2].

Таким чином, є очевидним, що виконавчий документ, зокрема постанови судів у справах про адміністративні правопорушення, має містити відомості зокрема щодо реєстраційного номеру облікової картки платника податків або серію та номер паспорта боржника (для фізичних осіб-платників податків).

Тобто, за результатами розгляду і вирішення справ про адміністративні правопорушення суд має внести до постанови про накладення адміністративного стягнення відомості про особу, щодо якої розглядається справа, зокрема її реєстраційний номер облікової картки платника податків або серію та номер паспорта боржника (для фізичних осіб-платників податків). Відсутність таких відомостей в постанові про накладення адміністративного стягнення є підставою для повернення виконавчого документу органом державної виконавчої служби, приватним виконавцем без прийняття до виконання.

Конституція України визначає засади та механізм здійснення державної влади. Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України [3].

Органи державної влади (судові органи та органи виконавчої влади) їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, а неухильне додержання органами державної влади Конституції та законів України «забезпечує реалізацію принципу поділу влади, є запорукою їх єдності та важливою передумовою стабільності і злагодності в державі» (п.п. 4.1 п. 4 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України у справі від 01.04.2008 р. № 4-рп/2008) [4].

Наведеним вище правовим аналізом норм Конституції України можливо дійти наступних ґрунтовних висновків:

– межі сфери діяльності органів державної влади визначаються наданими цим органам повноважен-

нями і функціями, тому вчинення дій чи прийняття рішень такими мають здійснюватись виключно у межах, встановлених для них повноважень та порядку, встановленому законами України;

– вчинення будь-якої дії органами державної влади, зокрема пов'язаних із виконанням (реалізацією) їх рішень можливе лише за правилами (порядком), встановленими законами України, де кожен суб'єкт таких правовідносин зобов'язаний вчиняти ту чи іншу дію;

– відсутність повноважень на вчинення та правил (порядку), встановлених законами України, за якими такі дії можуть бути вчинені, позбавляє можливості будь-який орган державної влади на їх здійснення [5].

Організацію судової влади та здійснення правосуддя в Україні, що функціонує на засадах верховенства права відповідно до європейських стандартів і забезпечує право кожного на справедливий суд визначено в Законі України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII «Про судову систему і статус суддів» (із змінами та доповненнями) [6].

Судову владу реалізують судді та, у визначених законом випадках, присяжні шляхом здійснення правосуддя в рамках відповідних судових процедур [6].

Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 05.04.2011 р. № 3-рп/2011 (справа про стаж для обіймання посади судді в апеляційних, вищих спеціалізованих судах та Верховному Суді України) зазначив, що судова влада в Україні здійснюється Конституційним Судом України і судами загальної юрисдикції шляхом відправлення правосуддя в рамках відповідних судових процедур на засадах правової держави та верховенства права [7].

Враховуючи викладене, з огляду на правовий аналіз норм діючого законодавства України, що регламентує і встановлює правила (порядок) дій місцевого загального суду під час провадження по справах про адміністративні правопорушення, складання процесуальних документів за результатами розгляду і вирішення справ про адміністративні правопорушення, а також порядок виконання рішень судів, що підлягають примусовому виконанню, можна констатувати, що саме на місцевий загальний суд, що спеціалізуються на розгляді справ про адміністративні правопорушення, покладається обов'язок за результатами вирішення справ про адміністративні правопорушення внесення до виконавчих документів, постанов по справах про адміністративні правопорушення, які підлягають примусовому виконанню державною виконавчою службою, відомостей про особу, щодо якої розглядається справа, а саме реєстраційного номеру облікової картки платника податків або серії та номеру паспорта боржника (для фізичних осіб-платників податків).

Водночас необхідно звернути увагу, що органи державної виконавчої служби та приватні виконавці не позбавлені можливості звертатися з відповідними запитами та одержувати від Державної фіскальної служби України відомості, які необхідні їм для здійснення виконавчого провадження, зокрема реєстраційні номери облікових карток платників податків або серії та номеру паспорта боржників (для фізичних осіб-платників податків).

Спільним наказом Міністерства юстиції України та Міністерства фінансів України від 13.12.2016 р. № 3639/5/1085 (який зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19.12.2016 р. № 1652/29782) затверджено Порядок надання інформації Державною фіскальною службою України на запити органів державної виконавчої служби та приватних виконавців (далі - Порядок) [8].

У Порядку визначено процедуру одержання органами державної виконавчої служби та приватними виконавцями від Державної фіскальної служби України необхідної інформації, зокрема про реєстраційні номери облікових карток платників податків або серії та номеру паспорта боржників (для фізичних осіб-платників податків) [8].

Чинним законодавством України визначено спосіб та процедуру, за якими органи державної виконавчої служби та приватні виконавці можуть отримувати від Державної фіскальної служби України необхідну інформацію, зокрема про реєстраційні номери облікових карток платників податків або серії та номеру паспорта боржників (для фізичних осіб-платників податків), яка перебуває в інформаційних базах Державної фіскальної служби України.

Підсумовуючи, можна констатувати, що саме на місцевий загальний суд, що спеціалізуються на розгляді справ про адміністративні правопорушення, покладається обов'язок забезпечення виконання винесеної постанови, зокрема оформлення виконавчого документу, який би відповідав вимогам діючого законодавства України, зокрема приписам норм ст. 4 Закону № 1404.

Водночас, на нашу думку, необхідно на законодавчому рівні передбачити обов'язок органів, за ініціативи (адміністративних матеріалів) яких місцевими загальними судами, що спеціалізуються на розгляді справ про адміністративні правопорушення, розглядаються, вирішуються та виносяться відповідні постанови про накладення адміністративного стягнення, при складанні протоколу про адміністративне правопорушення вносити відомості про особу, яка притягається до адміністративної відповідальності (у разі її виявлення), зокрема її реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта боржника (для фізичних осіб-платників податків).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
2. Про виконавче провадження (із змінами та доповненнями) : Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
3. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/>.

4. Рішення Конституційного Суду України від 01.04.2008 р. № 4-рп/2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua/>.
5. Яковенко С.О. Можливість вчинення дій органами Державної фіскальної служби України за виконавчими документами судів / С.О. Яковенко // Вісник Запорізького національного університету. – 2014. – № 4(1). – С. 153–164.
6. Про судоустрій і статус суддів (із змінами та доповненнями) : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
7. Рішення Конституційного Суду України від 05.04.2011 р. № 3-рп/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua/>.
8. Порядок надання інформації Державною фіскальною службою України на запити органів державної виконавчої служби та приватних виконавців, затверджений спільним наказом Міністерства юстиції України та Міністерства фінансів України від 13.12.2016 р. № 3639/5/1085 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/>.